

HET HEILIGEN VAN DE NAAM

Het geschreven, het gesproken, het gedachte woord, is bij de moderne mens zo uitgesproken op de voorgrond, dat het een onmogelijke opgave zou zijn wanneer je jezelf ertoe zou willen brengen om direct te leren denken in pure gedachten, in plaats van in woorden. Op grond van de oude teksten van bijvoorbeeld Thomas van Aquino, maar ook van Augustinus, kun je nog steeds het *vermoeden* hebben dat het gesproken woord, het woord op zich, zoals we dat in de taal kennen, oorspronkelijk veel grootser is dan datgene wat wij kennen als gebrabbel en geklets, als middel voor propaganda en reclame.

We kunnen in ons, als we daar een bepaalde aanleg voor hebben, nog steeds dat vermoeden cultiveren, dat het woord - in de betekenis zoals wij dat gebruiken - woord in de taal - dat dit geen bedenkfel is dat uit abstract denkende mensenbreinen is voortgekomen, maar dat het oorspronkelijke uitspraken van de dingen zelf zijn. Stel voor dat er een kind geboren zou worden dat de naam niet door de ouders gegeven kreeg, maar dat vanuit een oerweten de eigen naam zou uitspreken. Dat kunnen wij ons niet voorstellen, maar een dergelijke voorstelling vormt de brug naar de voorzichtige voorstelling van de naam als tot klank geworden wezen van het ding.

Zoals de roos, wanneer zij haar geur verspreidt, niets anders kan verspreiden dan rozengeur, zo zou je je moeten voorstellen dat zij ook haar naam heeft verspreid, als iets wat nog vluchtiger, nog etherischer, nog ongrijpbarder is dan de zich vervluchtigende geur. We kunnen heel goed onderscheiden tussen de geur van een roos en de geur van lavendel, ook wanneer de plant zelf niet zichtbaar is. Daaruit blijkt dat zij haar wezen als het ware in die geur mee vervluchtigt, waardoor je haar kunt herkennen wanneer je haar ruikt.

Zo zou je je heel voorzichtig het klinkende Woord kunnen voorstellen als een nog fijnere uitwaseming door het ding. Dan kun je

hierdoor geleidelijk aan vertrouwd raken met de idee dat een naam de verschijning is, een klank van het wezen, van het ding. Ook al zou je nog zo achteloos met de naamgeving omgaan en je zou bereid zijn om op deze wijze eens over de naam na te denken, dan zou je je ertoe kunnen opvoeden om heel anders met het woord als naam om te gaan. Je zou beginnen te vermoeden dat de naam van het ding, van het object van wat voor aard dat object ook is, de heiligheid van het object uitspreekt. Je zou met steeds meer verwondering kunnen toehoren, hoe mensen die een andere taal spreken andere klanken horen als spraak van de objecten.

In andere gebieden, waar een ander klimaat heerst, waar de volksaard heel anders is, spreken ook de dingen zich in andere klanken uit. Je zou dan steeds meer begrip krijgen voor het feit dat hier geen juist of onjuist een rol speelt, geen waar of niet waar, geen meer of minder, maar dat hier uitsluitend sprake is van kwalitatieve verschillen waarbij het object zijn wezen zo uitspreekt als dat aangepast is aan de streek en aan het volk dat die taal spreekt.

Het moderne inlevingsvermogen is zwak. We gebruiken onze woorden, onze taal, de samenhangen tussen de woorden achteloos. Eenmaal geleerd is geleerd. Zo is het ook met de taal en het zou wel heel veel van onze waakzaamheid, van ons gewaarzijn vragen, wanneer we plotseling onze opmerkzaamheid *in het woord zelf* zouden moeten ontplooien. Je leeft langs je leven heen. Je spreekt, je bent helemaal thuis in je spraak, en je spreken is vooral gericht op het overbrengen van betekenis, niet op de betekenis van het woord zelf.

Maar we zijn op zoek gegaan naar toenadering tot de Logos en de Logos is het Woord en het Woord heeft twee betekenissen. Het betekent woord als klankbetekenis, maar ook woord als begripsbetekenis. Omdat het klankwoord zo prominent in ons leeft, omdat dat het hele dagelijkse leven vervult, is onze eerste opdracht op het pad naar de eenheid van Logos en menselijk denken de *heiliging van de naam*.

We zullen toch - hoe moeilijk het ook is - moeten proberen in de naam de heiligheid van het object terug te vinden. Daarvoor is in andere culturen dan de Europese of de Amerikaanse veel meer aanleg

aanwezig. In een boek over zenboeddhisme las ik eens de vraag van de meester aan de leerling: Wat is de Boeddha-natuur? De leerling gaf als (juist) antwoord: De cipres in de kloostertuin. Een dergelijke vraag en een dergelijk antwoord leiden min of meer direct naar de heiliging van de naam, al wordt daar het antwoord gegeven op de vraag naar de Boeddha-natuur, niet naar de Logos.

In de westerse cultuur hebben we de innerlijke oefening door meditatie nodig om de noodzakelijke innerlijke rust en opmerkzaamheid terug te vinden, die je nodig hebt wanneer je de naam wilt leren heiligen. We kunnen de dichtkunst te hulp roepen, want de dichter staat het meest nabij de heiliging van de naam. De dichter draagt niet zozeer betekenis over. De dichter gebruikt het klinkende woord en de ritmen in de taal om de gewaarwording, om de beleving over te dragen. Maar hoe weinig invoelend vermogen heeft ook de moderne mens nog voor de ware dichtkunst...

We zullen tot oefening moeten overgaan om die innerlijke vervulling van het woord, zoals het klinkt en zoals de uitspraak is door het object, terug te vinden.

Het is zomer en ik zit in de tuin. Tuin, garden, Garten, jardin, giardino... Wanneer ik in dat woord geloof, dat het werkelijk klinkend uitdrukt wat het is, dan wordt de tuin voor mij opeens van zijn alledaagsheid bevrijd, ook bevrijd van het persoonlijke aspect van *mijn* tuin. Ik hoor in het woord wat een tuin is, en even krijgt het zitten in de tuin een geheel andere betekenis. Tuin, Zaun, garden, cordon, omgord - omheind...

Ik drink een glas water. Water, water, wasser, eau, agua, aqua.

Eerst dronk ik het glas water gewoon omdat ik dorst had. Nu hoor ik in die verschillende varianten van het woord werkelijk de bron van het leven opwellen. Mijn nuchtere abstracte zijn voelt de neiging opkomen om dit voor onzin te verklaren... Maar het is een weldadige oefening en eenmaal daaraan geproefd hebbend laat je je dat niet meer ontnemen.

Zo kan ik ook een zin bestaande uit woorden innerlijk mediteren. Mijn instelling is geheel veranderd. Hoewel ik mogelijk bij de woor-

den geen omvattende begrippen heb, geloof ik nu dat die woorden naam zijn van het wezen en dat in de naam het wezen zich uitspreekt.

De wijsheid leeft in het licht. Wijsheid ... leeft ... in het licht... Ik zou misschien niet veel kunnen zeggen over wat wijsheid nu eigenlijk is, maar ik kan me oefenen in het vertrouwen dat het woord wijsheid de naam is die de wijsheid zelf van zich uitspreekt. Dan wordt dat woord, die naam, werkelijk geheiligd. Wanneer ik in de meditatie dan die drie belangrijke woorden, namen, met elkaar in verbinding breng: wijsheid ... leeft ... licht ... dan komt er een bijzondere werking op gang.

Licht... Natuurlijk ken ik het licht. Ik ben er de hele dag in. Maar ken ik ook het wezen van het licht? Misschien heb ik natuurkunde gestudeerd en kan ik heel veel kennis over het licht produceren. Wanneer ik echter mediteer dan is het woord 'licht' de geheiligde naam die door het wezen dat het licht is zelf is uitgesproken. Niet absoluut, er is een veelheid aan metamorfosen in die klinkende naam mogelijk. Licht, light, Licht, lumiere, luz, luce, lux...

Maar juist wanneer je die verschillende talen, die het wezen 'licht' spreekt beluistert, krijg je een grote, diepe eerbied voor de naam die geheiligd wordt.

HET WOORD ALS LEGE HULS

Nu is het gesproken woord zoals wij dat in onze tijd gebruiken, geworden tot een lege huls. Daarom is het voor de meeste mensen niet zonder meer mogelijk om vanuit de beleving van het woord te komen tot het wezen van het ding. Dat wat ik als heiliging van de naam heb beschreven zal voor de meeste mensen, wanneer zij trachten zo een oefening te doen, leiden tot frustratie, omdat iets dat leeg geraakt is zich niet vanzelf zal vullen. De meer kunstzinnig gevormde mens zal hier mogelijk iets kunnen bereiken, de dichterlijk aangelegde mens heeft de meeste neiging hiertoe.

Enerzijds kunnen wij ons dus met een vertrouwen doordringen dat datgene wat wij als woord, als benaming kennen, een wezenlijke uitdrukking van het object is; anderzijds zullen de meesten eerlijk moeten toegeven dat ze niet verder komen dan een vertrouwen en dat het niet lukt om ook werkelijk in een klinkend woord het wezen van een ding te beleven.

De moderne mens heeft de opgave om het woord weer te leren vullen. Waarmee moet het woord dan worden vervuld? Met de andere zijde van het woord, dat is het begrip.

Wanneer ik het woord 'wijsheid' uitspreek, hetzij met mijn stem, hetzij innerlijk, kan ik zeker het vertrouwen hebben dat dit woord een vertolking is van wat wijsheid in de volle omvang van de betekenis is. Anderzijds weet ik ook heel eerlijk dat dit voor mij niet genoeg kan zijn. Ik wil ook werkelijk een invulling vinden voor dat woord 'wijsheid', liefst een groeiende invulling, een betekenis die steeds ruimer en inhoudsvoller wordt, waardoor ik mij als het ware van de andere kant van het woord tot het wezen van de wijsheid nader.

Daarvoor zal ik veel moeten studeren. We zullen zien dat we die inhoudelijke verdieping werkelijk nodig hebben en dat door de vervulling van het woord 'wijsheid' met het groeiende begrip ervan, het ons ook steeds makkelijker valt om in de zintuiglijke klankwerking van het woord het wezen te vinden.